

Η ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΚΑΤΑ ΤΟ 1928—1929

I. Εἰσαγωγή.

1. Σκόπιμον θεωροῦμεν, όπως ἔξιστορήσωμεν τὰ τῆς κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1928—1929 ἔξελιξεως τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν καὶ τὰς περαιτέρω βλέψεις καὶ τάσεις αὐτῆς. Ἡ ἔξιστόρησις αὗτη, ἐπαναλαμβανομένη ἐτησίως, θ' ἀπετέλει τὴν αὐτοβιογραφίαν τοῦ ἀνωτάτου τούτου ἰδρύματος, ἀποθαίνουσαν χρίσιμον στοιχεῖον ἐν πάσῃ κοινωνιολογικῇ μελέτῃ τῆς Ἑλλάδος.

II. Νέα ἐσωτερική δργάνωσις.

2. Πρώτιστον μέλημα τῆς Σχολῆς ἦτο νὰ δημιουργήσῃ ἐσωτερικὴν δργάνωσιν αὐτῆς, ἐλλείπονταν μέχρι τοῦδε, ἐμψυχοῦσαν δὲ καὶ ἀποκρυσταλλοῦσαν τὰς ἐκπαιδευτικὰς τάσεις τῆς Σχολῆς. Μετὰ ἔξονυχιστικὴν συζήτησιν ὑπὸ τῶν μελῶν τοῦ διδακτικοῦ συμβουλίου τῆς Σχολῆς ἐψηφίσθη νέος δργανισμός, δημοσιευθεὶς εἰς τὸ ὑπ’ ἀριθ. 263 τοῦ 1928 φύλλον τῆς ἐφ. τῆς Κυβερνήσεως. Διὰ τοῦ δργανισμοῦ τούτου ἐργοθεάτησαν κατὰ τὸν ὑπὸ τῆς διδακτικῆς πείρας ὑποδεικνύμενον καλήτερον τρόπον αἱ ἔξετάσεις, εἰσιτήριοι, τιμηματακαί, πτυχιακαὶ καὶ διδακτορικαὶ, πρὸ παντὸς ὅμως ἐδημιουργήθησαν ἢ ἐνισχύθησαν τὰ ἐπόμενα τιμῆματα τῆς Σχολῆς.

A'. **Βιβλιοθήκη καὶ Ἀραγνωστήριον.** Μέχρι τοῦδε ἡ βιβλιοθήκη ἦτο ἀναξία λόγου. Ἐπεξητήθη ἡ ἄμεσος συγκρότησις ὑπηρεσίας πρὸς λειτουργίαν τῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἀναγνωστηρίου πρὸς χρῆσιν ὅχι μόνον τῶν φοιτητῶν τῆς Σχολῆς, ἀλλὰ καὶ τοῦ διδασκοντος προσωπικοῦ καὶ παντὸς ἄλλου. Διετέθησαν ἐκ τοῦ ἐτησίου προϋπολογισμοῦ περὶ τὰς 170.000 δραχμῶν εἰς ἀγορὰν συγγραμμάτων καὶ περιοδικῶν παντὸς διδασκομένου κλάδου, εἰδικῶς δὲ ἐνεργάφη ἡ Σχολὴ εἰς ὑπερεκατὸν περιοδικὰ πρὸς ἐγγυτέρων καὶ ἄμεσον παρακολούθησιν τῆς νεωτάτης ἐπιστημονικῆς κινήσεως τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, σχετικῶς ἴδιᾳ πρὸς τὰ οἰκονομικὰ καὶ δημοσιονομικὰ προβλήματα. Οὕτω σὺν τῷ χρόνῳ ἡ βιβλιοθήκη τῆς Σχολῆς θ' ἀποβῆ πρότυπον συγκεντρώσεως παντὸς ἐπιστημονικοῦ στοιχείου διὰ τὴν περαιτέρω δρᾶσιν αὐτῆς καὶ ἴδιᾳ τῶν ἐπίσης κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἰδρυθέντων γραφείων

ἔρευνῶν, περὶ ὅν κατωτέρῳ δὲ λόγος. Ὁ ίδιαίτερος κανονισμὸς ρυθμίζει τὴν λειτουργίαν τῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἀναγνωστηρίου.

Ἡ Σχολή, ἐπιτυχοῦσα μετὰ μακρὰς προσπαθείας τὴν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἔγκρισιν πιστώσεως ἐκ τῶν γερμανικῶν ἐπανορθώσεων, ἀνερχομένης εἰς 150.000 χρυσᾶ μάρκα, θέλει ἐνισχύση τὴν βιβλιοθήκην καὶ διὰ προμηθείας νέων σημαντικῶν βιβλίων καὶ περιοδικῶν, διὰ διαθέσεως 10—15.000 μάρκων, ἐκτὸς τοῦ ποσοῦ τὸ διποῖν ἐνεργάφη εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τῆς Σχολῆς τοῦ ἔτους 1929—1930, οὕτως ὥστε τὸ ἐπόμενον ἔτος ἡ βιβλιοθήκη νὰ δύναται ἐπαρκῶς ν' ἀντιμετωπίσῃ τὰς ἀνάγκας τῆς Σχολῆς.

Β'. Πρακτικὸν Γραφεῖον Δογιστικῆς καὶ Τραπεζικῆς Τεχνικῆς. Παράπονα ἐνίστε διετυποῦντο κατὰ τῆς δράσεως τῆς Σχολῆς ὅτι αὗτῇ ἀπέβαινε μᾶλλον θεωρητική, μὴ ἔξυπηρετοῦσα τὰς πρακτικὰς ἀνάγκας τῶν διαφόρων ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, αἵτινες ἐπεθύμουν νὰ στρατολογήσουν τὸ προσωπικὸν αὐτῶν ἐκ τῶν ἀποφοίτων τῆς ἡμετέρας Σχολῆς. Βεβαίως δὲν προώρισται ἡ Σχολὴ νὰ δημιουργήσῃ ἀπλοῦς λογιστάς. Πλὴν ὅμως κύριος σκοπὸς αὐτῆς εἶναι νὰ μορφώσῃ τὸ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα τῶν ἀποφοίτων τῆς, τόσον ἀπὸ θεωρητικῆς ὅσον καὶ ἀπὸ πρακτικῆς ἀπόφεως, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύνανται οὗτοι ὅχι μόνον τὰς γενικὰς κατευθύνσεις τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν δραγανισμῶν νὰ παρέχωσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν διοίκησιν καὶ ἐμπορικὴν διαχείρισιν αὐτῶν ἐπιτυχῶς ν' ἀντιλαμβάνωνται καὶ ἐλέγχωσι. Διὰ τὸν σκοπὸν τούτον ἐκρίθη ἀναγκαία ἡ ἵδρυσις τῶν ἀνωτέρω πρακτικῶν γραφείων, μελλόντων νὰ ἔξομοιωθῶσι πρὸς τὰ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ λειτουργοῦντα τοιαῦτα (Bureaux Pratiques, Bürowirtschaftsinstitute). Ἡ ἔναρξις τῆς λειτουργίας τοῦ πρακτικοῦ γραφείου τραπεζικῆς τεχνικῆς ἀνεβλήθη ἐπί τινα χρόνον ἐξ αἰτίας καθαρῶς τεχνικῶν λόγων. Ἐντὸς τοῦ ἐπομένου ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους ὑπολογίζεται νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ λειτουργία καὶ τοῦ γραφείου τούτου.

Γ'. Γραφεῖον Οἰκονομικῶν ἔρευνῶν καὶ Γραφεῖον Συγκριτικοῦ Δικαίου. Ἐκοίναμεν ἀναγκαῖον νὰ δημιουργηθῶσιν ἰδιαίτερα σπουδαστήρια καὶ κέντρα ἐπιστημονικῆς ἔρευνης, ἐν οἷς βεβαίως τὴν πρωτοβουλίαν θὰ ἔχωσι μᾶλλον οἱ καθηγηταὶ καὶ ὀλιγότερον οἱ φοιτηταί. Πλεῖστα θέματα οἰκονομικά καὶ δημοσιονομικά, τὰ διποῖα ταράττουσι τὴν ἡμετέραν χώραν, θὰ μελετῶνται ἀνέτως, ἐμβριθῶς καὶ μετ' ἀμεροληψίᾳ. Ζητήματα νομοθετικῆς πολιτικῆς θ' ἀποτελῶσιν ἀντικείμενον μελέτης τοῦ ἐτέρου γραφείου. Οὕτω καὶ ἡ ἡμετέρα Σχολὴ θὰ δύναται ἐνεργότερον νὰ ὑποβοηθῇ αὐτὸ τὸ Κράτος ἐν τῇ λύσει οἰκονομικῶν, δημοσιονομικῶν καὶ νομοθετικῶν προβλημάτων. Τὰ γραφεῖα ταῦτα θ' ἀποδώσωσι πλήρως τοὺς καρποὺς αὐτῶν εὐθὺς ὡς ἡ βιβλιοθήκη ἥθελεν ἐπαρκῶς ἐνισχυθῆ, ὥστε νὰ δύναται νὰ τροφοδοτῇ τὰς προσπαθείας τῶν δύο τούτων γραφείων.

Δ'. Γραφεῖον Προνοίας καὶ Ἡθικῶν Ἀμοιβῶν. Τὸ μὲν πρῶτον γραφεῖον σκοπεῖ νὰ δργανώσῃ μέτρα προστατευτικὰ τῶν φοιτητῶν, ὡς ἀνθρώπων πλέον. Εἶνε ἀνάγκη νὰ καταβλῆθῇ μέριμνα διὰ τὴν κατάστασιν τῆς ἥγειας αὐτῶν, διὰ τὸν σιτισμὸν αὐτῶν, διὰ τὰς περιπτώσεις ἀσθενείας καὶ περιθάλψεως ἐν νοσοκομείοις καὶ σανατορίοις ὑπὸ δρους εἰνοῖκούς. Μέχρι τοῦδε δὲν κατωράθη νὰ ψηφισθῶσιν ὑπὸ τῆς Σχολῆς τοιαῦτα μέτρα. Ἐλπίσωμεν ὅτι λίαν προσεχῶς θὰ ἔπιληφθῇ αὐτῶν. Τὸ δὲ δεύτερον γραφεῖον ἐπιδιώκει ἵδιᾳ νὰ πείσῃ τοὺς διαφόρους οἰκονομικοὺς δργανισμούς, ὅπως διαθέσωσι, ὡς συμβαίνει πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης, μικρά τινα ποσὰ ὡς βραβεῖα ἢ βιοτήματα ἀπονεμιτέα εἰς τὸν ἐκ τῶν φοιτητῶν ἐμφανίζοντα ὡρισμένα πλεονεκτήματα, ἢ εἰς τοὺς ἀποφωτέοντας, ἀξίους οἰκονομικῆς ἀνακοφίσεως. Τὸ γραφεῖον τοῦτο λειτοργεῖ ἵδιᾳ εἰς τὰς ἀμερικανικὰς Σχολὰς καὶ τὰ Πανεπιστήμια. Μέχρι τοῦδε τὸ γραφεῖον δὲν κατώρθωσε ν' ἀποδῷ σημαντικοὺς καρπούς. Στηρίζομεν ὅμως μεγάλας ἐλπίδας εἰς αὐτὸν καὶ διὰ τοῦτο θὰ καταβλῆθῇ μέριμνα, ὅπως λειτουργήσῃ ἐντονώτερον προσεχῶς.

Ε'. Ἐμπορευματολογικὸν Ἐργαστήριον καὶ Μουσεῖον. Τὸ τιμῆμα τοῦτο, οὐκ ἡ διεύθυνσις ἔχει ἀνατεθῆ ἐις τὸν καθηγητὴν κ. Σοφιανόπουλον, ἐνισχύθη δὲ διὰ τοῦ ἐπιμελήτοῦ κ. Μηλιώτου, ενδίσκετο ἐν καταστάσει ἐμβούνωδει, μὴ τιμώσῃ βεβαίως τὸ ἐλληνικὸν κράτος. Κατώρθωσεν ὅμως ἡ Σχολὴ νὰ δπλίσῃ αὐτὸν διὰ πολλῶν ἐργαστηριακῶν δργάνων καὶ εἰδῶν τοῦ μουσείου, διὰ προσολέων εἰδικῶν καὶ κινηματογράφου, χοησίμων εἰς τὴν διδασκαλίαν ἵδιᾳ τῆς φυσιογνωσίας καὶ ἐμπορευματολογίας, διὰ φωτογραφικῶν μηχανῶν, διαθέσασα ἐφέτος περὶ τὰς 150.000 δραχμὰς εἰς ἐνίσχυσιν αὐτοῦ. Ἀλλὰ πρόκειται νὰ διατεθῇ ἀκόμη καὶ τὸ ποσὸν τῶν 75.000 χρυσῶν μάρκων πρὸς προμήθειαν παντὸς χοησίμου εἰς τὸ τιμῆμα τοῦτο τῆς Σχολῆς, μεθ' ὅ ἐλπίζομεν ὅτι θὰ δύναται τὸ πολύτιμον τοῦτο τιμῆμα νὰ παρέχῃ ἀνέτος τὰς ὑπηρεσίας του οὐ μόνον εἰς τὴν Σχολήν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἐμπορικὸν κόσμον τῆς Ἑλλάδος. Παραπλεύρως δὲ δι' ἄλλης δαπάνης 10—15.000 χρυσῶν μάρκων θὰ δημιουργήσωμεν στοιχειῶδες χημεῖον διὰ τὰς ἀπαραίτη τους διδακτικὰς ἀνάγκας τῆς Σχολῆς.

Σ'. Περιουσιακὴ διαχείρισις τῆς Σχολῆς. Μέχρι τοῦδε αὕτη διενηργεῖτο δι' ἐπιρροῆς, ἵσ μετεῖχον καθηγηταὶ καὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἐπιμελητηρίου Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. Κατηργήσαμεν αὐτήν, ἀναθέσαντες τὴν διαχείρισιν εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν Σχολήν. Διωργανώσαμεν δὲ δι' εἰδικοῦ κανονισμοῦ λογιστικὴν καὶ ταμιακὴν ὑπηρεσίαν τῆς Σχολῆς καὶ ἐκανονίσαμεν εἰδικώτερον τὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἀπολογισμοῦ. Ἐπίσης δὲ διερροθιμίσθη εἰδικώτερον ἡ διάθεσις τῶν δαπανῶν, οὔτως ὥστε νὰ δύναται νὰ οιθῇ ὅτι ἡ περιουσιακὴ διαχείρισις τῆς Σχολῆς διεξάγεται μετὰ τᾶξεως καὶ ἀραιθείας.

**III. Μαράσλειον Μέγαρον.—Τὸ νέον μέγαρον τῆς Σχολῆς
καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις αὐτῆς.**

3. Ἡ Σχολὴ κατέβαλεν ἐν τῷ παρελθόντι ἐπιμόνους προσπαθείας πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ ἴδιου αὐτῆς μεγάρου, κειμένου ἐν τῇ δδῷ Κηφισιᾶς καὶ χοη-σιμοποιουμένου ὡς προσφυγικοῦ νοσοκομείου. Καὶ μετὰ μακρὰς προσπα-θείας τῆς διευθύνσεως τῆς Σχολῆς ἐπέτυχε μὲν αὕτη ἀρχικῶς κατὰ τὸν Σεπτέμ-βριον τοῦ 1928, ὅπως ἡ κυβέρνησις Βενιζέλου διὰ πρακτικοῦ αὐτῆς ἀναγνω-ρίσῃ τὴν εἰς τὴν Σχολὴν ἀπόδοσιν τοῦ κτιρίου τούτοις, κατέστη ὅμιλος μετέπειτα φανερὸν ὅτι διὰ διαφόρους λόγους ἦτο ἀδύνατος ἡ πραγματοποίησις τῆς ἀπο-φάσεως ταύτης τῆς Κυβερνήσεως. Εὗτυχῶς τὸ μέγα ἐνδιαφέρον, ὅπερ ἐπέδειξε προσωπικῶς ὑπέρ τῆς Σχολῆς ὁ πρωθυπουργὸς κ. Βενιζέλος ἐπέτρεψεν, ὅπως αἱ ἐπίμονοι προσπάθειαι τῆς διευθύνσεως τῆς Σχολῆς ἀπολήξουν εἰς δριστικὴν λύσιν τοῦ μεγάλου τούτου προβλήματος αὐτῆς. Ἐπείσθη ἡ Κυβέρνησις ν' ἀγοράσῃ τὸ ἀνωτέρῳ κτίριον μετὰ τῆς περιοχῆς αὐτοῦ, οὕτω δὲ καταρτισθεῖσα σχετικὴ σύμβασις ἀγοραπωλησίας ἐκυρώθη διὰ νόμου, καθ' ὃν ὁρισμένη ἐπιτροπὴ θὰ καθωρίζε τὸ ἀνάλογον τίμημα, ὅπερ ὄντως καὶ καθωρίσθη. Ἡ Σχολὴ θὰ εὗτυχήσῃ νὺν δημιουργήση ἴδιον κτίριον ἐν καταλλήλῳ θέσει, ἐκπληροῦν τὸν μέγαν σκοπόν, δι' ὃν προώρισται. Διὰ τῆς ἀνωτέρῳ συμβάσεως ἐπετεύχθη ἀκόμη, ὅπως ἡ Κυβέρνησις καταβάλῃ εἰς τὴν Σχολὴν τετρακοσίας χιλιάδας δραχμῶν ὡς μίσθιμα τοῦ τελευταίου ἔτους, δεδομένου ὅτι μέχρι τοῦδε οὐδὲν τοιοῦτον μίσθιμα κατεβάλλετο αὐτῇ παρὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κράτους χοιτσιμοποίησιν τοῦ μεγάρου δι' ἴδιους σκοπούς. Καὶ ἐντεῦθεν προέκυψε σπουδαία οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις τῆς Σχολῆς.

4. Πρὸς ἐπιτυχῆ δὲ ἀνάπτυξιν τῆς δράσεως τῆς Σχολῆς ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἐπικειμένην ἀνέγερσιν τοῦ νέου μεγάρου ὁ διευθυντὴς τῆς Σχολῆς ἀπεφάσισε κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1929 νὺν ἐπισκεφθῆ καὶ μελετήσῃ τὰ σπου-δαιότερα τῆς Εὐρώπης ἐκπαιδευτικὰ τῆς ἐμπορίας ἴδρυματα, συγκεντρώνων πᾶσαν πληροφορίαν καὶ πᾶν χρήσιμον εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον στοιχεῖον. "Οπως δὲ σαφέστερον καθορισθῆ καὶ ὁ σκοπὸς τῆς δράσεως τῆς Σχολῆς ἐν τῇ ἐμπορικῇ ἐκπαιδεύσει μετέσχε τοῦ ἐν Ἀμστερνταμ λαβόντος χώραν κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1929 Διεθνοῦς Συνεδρίου τῆς ἐμπορικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐκ τῆς παρακολουθήσεως τοῦ δοκίου πολλὰ θὰ ἥδυνατό τις ν' ἀποκομίσῃ συμπεράσματα.

5. Ἀλλιγ. σπουδαιοτάτη οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις τῆς Σχολῆς ἐπετεύχθη τῇ ἀμερίστῳ βιοθείᾳ τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ. Ἐνεκρίθη ὑπέρ αὐτῆς πίστω-σις ἐξ 150.000 χρυσῶν μάρκων ἐκ τῶν γερμανικῶν ἐπανορθώσεων. Ἡ Σχολὴ οὔτως ἔχει εὐκαιρίαν νὰ πλουτίσῃ τὰ ἴδια αὐτῆς τμήματα ἐκ τῆς γερμανικῆς

βιομηχανίας. Πρὸς τοῦτο προεκηρύχθη διαγωνισμός, μετὰ δὲ τὰς νομίμους διατυπώσεις ἡ Σχολὴ θέλει προβῆ εἰς τὰς ἀναλόγους παραγγελίας.

6. Ἀλληγορίαν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῆς Σχολῆς διφεύλομεν νὰ τονίσωμεν οὐχὶ διὰ τὴν ἔκτασιν αὐτῆς, ἀλλὰ διὰ τὴν ἡθικὴν σημασίαν, ἣν αὗτη ἔχει. Τὸ Ἐμπορικὸν Ἐπιμελητήριον Ἀθηνῶν καὶ ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος διέθεσαν ὑπὲρ τῆς Σχολῆς ἀνὰ 20.000 δραχμὰς διὰ τὴν χρῆσιν 1929—1930. Τὸ γεγονός εἶναι ἀξιονέας πάσης ἔξαρσεως καὶ πάσης ἀποικιμήσεως, προκαλεῖ δὲ τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς Σχολῆς.

7. Δὲν πρέπει βεβαίως νὰ θεωρηθῇ περιαυτολογία τῆς Σχολῆς, ἐφ' ὅσον δὲ ισχυρισμὸς στηρίζεται ἐπὶ πραγμάτων, ἀν διστορισμὸς ὅτι ἐντὸς βραχέος χρόνου ἔστρεψεν ἐντόνως τὴν προσοχὴν καὶ συγκεντρωμένην τὴν προσπάθειαν αὐτῆς πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν καὶ ἐπεξήγησε νὰ θεμελιώσῃ, ὅπως δήποτε ισχυρῶς τὰς οἰκονομικὰς αὐτῆς βάσεις, ἀπαραίτητους διὰ τὴν περαιτέρω προκοπὴν αὐτῆς.

Οὕτως ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1929—1930 ἐμφανίζει ἔσοδα (ἐκτὸς τῶν ἔξ 150.000 χρυσῶν μάρκων) δραχ. 1.379.500 ἀπέναντι τῶν προϋπολογισθέντων κατὰ τὸ 1928—1929 ἐκ δραχμῶν περίπου 900.000.

Λιατίθενται δὲ ἐκ τῶν ἔσόδων τῆς Σχολῆς δραχ. 150.000 εἰς προμήθειαν συγγραμμάτων, δραχ. 165.000 εἰς προμήθειαν δραχμῶν διδασκαλίας καὶ δραχμαὶ 75.000 εἰς προμήθειαν δραχμῶν τῶν πρακτικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν γραφείων.

IV. Διαλέξεις.

8. Ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1928—1929 δρᾶσις τῆς Σχολῆς ἐμφανίζεται καὶ ἐν τῇ ἐνεργείᾳ διαλέξεων. Οὕτως ἐκ μὲν τῶν τακτικῶν καθηγητῶν δ. κ. Δ. Καλλίτσουνάκης ἐποίήσατο ἐν τῷ ἐμπορικῷ ἐπιμελητηρίῳ Πειραιῶς διάλεξιν περὶ συνεταιρισμοῦ καταναλώσεως, δὲ δὲ καθηγητὴς κ. Κ. Πολυχρονιάδης ἐν τῷ αὐτῷ ἐπιμελητηρίῳ περὶ συμβουλίου ἐπικρατείας. Ὁ πρόεδρος τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπιμελητηρίου Πειραιῶς κ. Στράγκος διδάξειν ἐν τῇ Σχολῇ ἥμῶν ἐπὶ θέματος «ἀπὸ Βενετίας εἰς Ἀμερικήν», παρευρεθέντος τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας κ. Βουρλούμη ταῦτα προλογισαμένου λίαν ἐπιτυχῶς. Ὁ πρόεδρος τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπιμελητηρίου Ἀθηνῶν κ. Α. Ἀναστασιάδης διδάξειν ἐπίσης ἐν τῇ ἥμετέρᾳ Σχολῇ περὶ τῶν ἐμπορικῶν ἐπιμελητηρίων. Ἐπίσης ἐποίήσατο διάλεξιν καὶ δὲ ὑφιγητὴς τῆς σχολῆς κ. Καλλιαβῆς ἐν Πειραιεῖ περὶ φρασισμοῦ.

V. Σχολεῖα Μετεκπαιδεύσεως.

9. Ἡ ἥμετέρα Σχολὴ ἔξετεινε τὰς διδακτικὰς αὐτῆς πτέρυγας καὶ πέρα τῆς συνήθους νεολαίας. Ἡ μεταπολεμικὴ περίοδος ἐνεφάνισε νέα προβλή-

ματα, ιδίως οἰκονομικά και δημοσιονομικά, τὰ δύοια ὥφειλε τὸ κράτος νὰ ἀντιμετωπίσῃ διὰ τῶν ιδίων τῆς δογάνων.² Αλλὰ ταῦτα προδήλως δὲν ἦσαν καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἦσαν παρεσκευασμένα πρὸς ἀντιμετώπισιν αὐτῶν, διότι τοῦτο προϋπέθετε συγχρονισμὸν εἰς τὴν νεωτέραν οἰκονομικήν, δημοσιονομικήν καὶ νομικήν ἔξελιξιν.³ Εγκαίρως κατενοίθη καὶ παρ' ἡμῖν ἡ ἀνάγκη δημιουργίας σχολείων μετεκπαιδεύσεως τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Τὸ κράτος ἐστράφη πρὸς τὴν ἡμετέραν Σχολήν. Προσέβη αὖτη τῇ ἀμερίστῳ συνδρομῇ τῶν ὑπουργῶν κ. κ. Γ. Μαρῆ καὶ Κ. Ζαβιτζιάνου εἰς τὴν δημιουργίαν ιδιαιτέρων τμημάτων διδασκαλίας, ἔξι ἐνὸς μὲν διὰ τοὺς δημοσίους οἰκονομικοὺς ὑπαλλήλους, ἔξι ἑτέρου δὲ διὰ τοὺς διοικητικοὺς καὶ δημοτικοὺς ὑπαλλήλους. Τὰ σχολεῖα ταῦτα ιδρύθησαν διὰ διαταγμάτων δημοσιευθέντων εἰς τὰ ὅπ' ἀριθ. 254 καὶ 268 τοῦ 1928 φύλλα τῆς ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως.

Τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τῶν δύο σχολείων ἐγένοντο τῇ 14 Ιανουαρίου 1929 μετὰ πάσης ἐπισημότητος, παρενρεθέντων τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, τοῦ πρωθυπουργοῦ κ. Βενιζέλου, πολλῶν ὑπουργῶν καὶ ἄλλων προσωπικοτήτων καὶ ἀνωτάτων ὑπαλλήλων τοῦ κράτους. Ωμίλησαν κατὰ ταῦτα ὁ Διευθυντής τῆς Σχολῆς, δὲ Υπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν καὶ ἐν τέλει δὲ Βενιζέλος.⁴ Άπο τοῦ στόματος τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ἡρούσθησαν λίαν εὐμενεῖς ὑπὲρ τῆς Σχολῆς λόγοι.

10. Τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν τῶν δύο σχολείων ἀπετελέσθη κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ κανονικοῦ προσωπικοῦ τῆς Σχολῆς, προσετέθησαν δὲ καὶ εἰδικοὶ καθηγηταὶ δι' ὧδησμένα μαθήματα, δι' ἀ ἐκρίθησαν κατάλληλοι ἀνώτατοι ἢ πρώην δημόσιοι ὑπάλληλοι, εἰδικώτερον ἀσχοληθέντες εἰς αὐτά. Ή φοίτησις τῶν ἐν τῷ σχολείῳ μετεκπαιδευομένων εἶνε διετής.⁵ Ή κατὰ τὸ τρέχον ἔτος πορείᾳ τῶν σχολείων, καίτοι ἡ λειτουργία αὐτῶν διήρκεσεν ὀλίγους μῆνας, ὑπῆρξεν ἴκανοποιητική.

⁶Ἐκ τῆς περαιτέρῳ ἔξελιξεως τῶν σχολείων θὰ προκύψωσι βεβαίως διάφορα σημεῖα, ἔξια νεωτέρας μελέτης καὶ διαρροθμίσεως, ἀλλ' ἐν τῷ συνόλῳ δύναται τις ἀφόβως νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι λίαν ἐπιτυχῶς ἀνετέθη ἡ μετεκπαίδευσις τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων εἰς τὴν ἡμετέραν Σχολήν, ἡτις οὕτω συνάπτει στενοτάτους δεσμοὺς μετὰ τῆς λειτουργίας τοῦ κράτους.

VI. *Νέον Προσωπικὸν τῆς Σχολῆς.*

11. Έκ τῆς συντόμου ταύτης περιγραφῆς τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1928—1929 ἔξελιξεως τῆς Σχολῆς εἶναι φυσικὸν νὰ ἐννοίησῃ τις, δόποσον ἐπολλαπλασιάσθησαν αἱ ἀνάγκαι αὐτῆς καὶ ἐντεῦθεν ὑπόσον καθίστατο δυσχερής ἡ διοίκησις αὐτῆς μὲ τὸ ὑπάρχον διοικητικὸν προσωπικόν, ἀποτελούμενον ἔξι ἐνὸς γραμματέως, μιᾶς βοηθοῦ καὶ μιᾶς δακτυλογράφου. Παρ' ὅλην τὴν φειδὼ

ἐν ταῖς δαπάναις ἐκρίθη ὅτι ἡτοῦ ἀπολύτως ἀπαραίτητος ἡ αὐξησις· αὐτοῦ διὰ μιᾶς ἀκόμη δακτυλογράφου, πληρωθείσης οὕτω μιᾶς κενῆς θέσεως, διὰ δύο ἐπιμελητῶν, ὃν δὲ εἰς τῶν πρακτικῶν γραφείων καὶ δὲ ἔτερος τοῦ ἐμπορευματολογικοῦ ἐργαστηρίου, διορισθέντων τοιούτον τοῦ κ. Φωτιᾶ, ἔχοντος δίπλωμα γερμανικοῦ Πανεπιστημίου καὶ Ἀνωτάτης Ἐμπορικῆς Σχολῆς τῆς ἀλλοδαπῆς καὶ τοῦ κ. Μηλιώτου, ἔχοντος δίπλωμα τοῦ παρισινοῦ Πανεπιστημίου. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ δαπανῶν ἄλλων δὲν διωρίσθη εἰδικὸς ταμίας καὶ λογιστής, ἐπιβαυμθέντων τῶν ὑφισταμένων ὑπαλλήλων διὰ τῆς προσθέτου ὑπηρεσίας τοῦ ταμίου καὶ λογιστοῦ, καίτοι διφεύλομεν νὰ διμολογήσωμεν ὅτι ἡ ἐν τούτῳ ἀποφυγὴ δαπάνης δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται σκόπιμος, διότι ἡ ἔκτασις τῶν ἐργασιῶν τῆς Σχολῆς διὰ τῆς προσθήκης τοσούτων τμημάτων, ἐπιβάλλει εἰδικοὺς ὑπαλλήλους. Μάλιστα δὲ χαρακτηριστικὴ καὶ ἔντονος ἐμφανίζεται ἡ ἀνάγκη θέσεως γενικοῦ γραμματέως, ἔχοντος ἀνωτέραν μόρφωσιν, σύμφωνον πρὸς τὴν δρᾶσιν τῆς Σχολῆς. Ὁ γενικὸς γραμματεὺς θὰ ἥδυνατο, ἀπαλλάσσον τὸν διευθυντὴν τῆς Σχολῆς ἀπὸ πολλῶν λεπτομερειῶν τῆς διοικήσεως, νὰ συγκεντροῦ περὶ ἑαυτὸν κατὰ τρόπον ἐνιαῖον τὴν διοίκησιν τῶν διαφόρων τμημάτων τῆς Σχολῆς καὶ νὰ δίδῃ τὸν τόνον τῆς διεπιμεραιακῆς λειτουργίας αὐτῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1928—1929 διωρίσθησαν παρὰ τῇ ἡμετέρᾳ Σχολῇ ὁ μὲν κ. Σακελλαρίου τακτικὸς καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν τῷ Πανεπιστημῷ τοιοῦτος τοῦ αὐτοῦ μαθήματος, ὁ δὲ κ. Δαλιέτος ἔκτακτος καθηγητὴς τῆς χημείας, ὁ κ. Φωτιᾶς, ἐπιμελητὴς τῶν πρακτικῶν γραφείων, ὁ κ. Μηλιώτης ἐπιμελητὴς τοῦ ἐμπορευματολογικοῦ ἐργαστηρίου καὶ μουσείου καὶ δ. κ. Θ. Χαριτάκης ὑφιγγητὴς τῶν ἐφηρμοσμένων οἰκον. ἐπιστημῶν καὶ ἵδιᾳ τῆς δραγανώσεως ἐργασίας.

VII. Διδάκτορες. Δύναμις Φοιτητῶν.

Κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1928—1929 ἀνηγορεύθη διδάκτωρ ὁ κ. Γάσπαρος Μυστάρδης ἐπὶ τῇ διατοιχῇ αὐτοῦ «Αἱ βάσεις τῆς Οἰκονομίας τῆς Μακεδονίας». Οὗτος ἀπεστάλη βραβευθεὶς ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας δαπάναις αὐτῆς εἰς Εὐρώπην πρὸς εὑρυτέρας σπουδὰς ἐπὶ τῆς γεωγραφίας,

‘Ο ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν κατὰ τὸ αὐτὸν ἔτος ἀνέρχεται :

α'	ἔτος εἰς	233
β'	»	129
γ'	»	92
Ἐν δλφ . .		454

Παρατηρεῖ τις ὅτι τυπικῶς ἡ δύναμις τῆς Σχολῆς ἀπὸ ἀπόψεως ἀριθμοῦ διδασκομένων φαίνεται μεγάλη. ‘Αλλ’ ἡ ἐπιδεικνυομένη αὐστηρότη-

---

ἐκ μέρους τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ ἐπιτρέπει, ὅπως ἔλαχιστοι κατ' ἔτος ἔξερχονται ὡς πτυχιοῦχοι τῆς Σχολῆς δυνάμενοι οὐχὶ δυσχερῶς ν' ἀπορροφηθῶσιν ἐν τῇ κοινωνικῇ δράσει.

Ἐν Ἀθήναις Νοέμβριος 1929.
